World Bulletin of Social Sciences (WBSS)
Available Online at: https://www.scholarexpress.net
Vol. 64, November 2026
ISSN: 2749-361X

ANALYSIS OF DIGITAL TRANSFORMATION PROCESSES IN THE BANKING SYSTEM OF UZBEKISTAN

Kabilova Naziraxon Fazildjanovna
Master's Student, Andijan Branch of Turon University

Article history:

Received: 20th September 2026
Accepted: 14th November 2026

Abstract:

This article analyzes the current state of digital transformation in Uzbekistan's banking system, its main development trends, and its impact on banking efficiency. It examines the implementation of mobile banking, internet banking, electronic payments, remote identification, artificial intelligence, and other modern financial technologies. Particular attention is paid to the role of digital banking services in expanding financial inclusion, improving customer service quality, and optimizing banking operations. Based on the findings, the article proposes practical recommendations for further advancing digital transformation in Uzbekistan's banking sector.

Keywords: Digital transformation, banking system, commercial banks, digital banking services, mobile banking, internet banking, FinTech, electronic payments, artificial intelligence, financial inclusion, cybersecurity.

O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINING TAHLILI

Kabilova Naziraxon Fazildjanovna
Turon universiteti Andijon filiali magistrant

Annotatsiya: maqolada O'zbekiston bank tizimida raqamli transformatsiya jarayonlarining hozirgi holati, rivojlanish tendensiyalari va iqtisodiy samaradorlikka ta'siri tahlil qilinadi. Tijorat banklarida mobil banking, internet-banking, elektron to'lovlar, masofaviy identifikatsiya, sun'iy intellekt va boshqa zamonaviy moliyaviy texnologiyalarning joriy etilishi o'rganiladi. Shuningdek, raqamli bank xizmatlarining moliyaviy inklyuzivlikni kengaytirish, mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini oshirish va bank operatsiyalarini optimallashtirishdagi ahamiyati yoritiladi. Tadqiqot yakunida O'zbekiston bank tizimida raqamli transformatsiyani yanada rivojlantirish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqiladi.
Kalit so'zlar: raqamli transformatsiya, bank tizimi, tijorat banklari, raqamli bank xizmatlari, mobil banking, internet-banking, FinTech, elektron to'lovlar, sun'iy intellekt, moliyaviy inklyuzivlik, kiberxavfsizlik.
Аннотация: в статье анализируется современное состояние цифровой трансформации банковской системы Узбекистана, основные тенденции её развития и влияние на экономическую эффективность банковской деятельности. Рассматривается внедрение мобильного и интернет-банкинга, электронных платежей, дистанционной идентификации, искусственного интеллекта и других современных финансовых технологий. Особое внимание уделяется роли цифровых банковских услуг в расширении финансовой инклюзии, повышении качества обслуживания клиентов и оптимизации банковских операций. По результатам исследования разработаны научно-практические предложения по дальнейшему развитию цифровой трансформации банковской системы Узбекистана.
Ключевые слова: цифровая трансформация, банковская система, коммерческие банки, цифровые банковские услуги, мобильный банкинг, интернет-банкинг, FinTech, электронные платежи, искусственный интеллект, финансовая инклюзия, кибербезопасность.

KIRISH

Jahon iqtisodiyotida raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi moliya-bank sektorining faoliyat yuritish mexanizmlarini tubdan o'zgartirmoqda. An'anaviy bank xizmatlari asta-sekin raqamli platformalar, mobil ilovalar, avtomatlashtirilgan to'lov tizimlari va masofaviy xizmat ko'rsatish shakllari bilan to'ldirilmoqda. Natijada banklar faoliyatida tezkorlik, qulaylik, shaffoflik va operatsion samaradorlikni ta'minlash muhim raqobat omiliga aylanmoqda.

O'zbekiston bank tizimida ham raqamli transformatsiya iqtisodiy islohotlarning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Tijorat banklarida masofaviy xizmatlar, elektron to'lovlar, biometrik identifikatsiya va mobil banking imkoniyatlarining kengayishi bank xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini oshirmoqda. Bu jarayon nafaqat bank operatsiyalarini soddalashtirmoqda, balki aholi va tadbirkorlik subyektlarining moliyaviy xizmatlardan foydalanish madaniyatini ham o'zgartirmoqda.

Shu bilan birga, raqamli transformatsiya jarayoni muayyan muammolarni ham yuzaga keltirmoqda. Jumladan, kiberxavfsizlik tahdidlari, shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish, raqamli savodxonlik

World Bulletin of Social Sciences (WBSS)
Available Online at: https://www.scholarexpress.net
Vol. 64, November 2026
ISSN: 2749-361X

darajasidagi tafovutlar, texnologik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi va bank axborot tizimlarining o‘zaro integratsiyasi dolzarb masalalar hisoblanadi.

Tadqiqotning maqsadi O‘zbekiston bank tizimida raqamli transformatsiya jarayonlarining rivojlanish holatini tahlil qilish, ularning iqtisodiy samaradorlikka ta’sirini aniqlash hamda mavjud muammolarni bartaraf etish bo‘yicha takliflar ishlab chiqishdan iborat.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida tizimli tahlil, qiyosiy tahlil, ilmiy umumlashtirish, statistik kuzatish va mantiqiy tahlil usullaridan foydalanildi. Tadqiqotning axborot bazasini O‘zbekiston Respublikasi Markaziy bankining yillik hisobotlari, bank tizimiga oid statistik ma’lumotlar, xalqaro moliyaviy tashkilotlar materiallari va ilmiy nashrlar tashkil etadi.

Raqamli transformatsiya jarayonlari quyidagi asosiy yo‘nalishlar bo‘yicha o‘rganildi:

masofaviy bank xizmatlarining rivojlanishi;

mobil va internet-banking xizmatlaridan foydalanish;

elektron to‘lov infratuzilmasining kengayishi;

raqamli identifikatsiya texnologiyalarining joriy etilishi;

sun’iy intellekt va ma’lumotlarni tahlil qilish texnologiyalaridan foydalanish;

bank tizimida axborot xavfsizligini ta’minlash.

Mazkur yondashuv bank tizimida raqamlashtirish jarayonlarini faqat texnologik o‘zgarishlar sifatida emas, balki banklarning tashkiliy, iqtisodiy va boshqaruv faoliyatiga ta’sir qiluvchi kompleks jarayon sifatida baholash imkonini beradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Raqamli transformatsiya va bank xizmatlarining rivojlanishi xorijiy iqtisodchi olimlar tomonidan keng o‘rganilgan. Xususan, X. Vives raqamli texnologiyalar va moliyaviy innovatsiyalarning bank sektori raqobatiga ta’sirini tahlil qilib, FinTech kompaniyalari va an’anaviy banklar o‘rtasidagi munosabatlar moliya bozorining institutsional tuzilishiga ta’sir ko‘rsatishini ta’kidlaydi [1]. J. Frost tadqiqotlarida moliyaviy texnologiyalarning bank xizmatlari, moliyaviy vositachilik va moliyaviy inklyuzivlikka ta’siri yoritilgan. Muallif raqamli platformalar moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirishi bilan birga, yangi texnologik va tartibga solish bilan bog‘liq xavflarni ham yuzaga keltirishini qayd etadi [2].

O‘zbekiston olimlari tomonidan ham bank tizimining raqamli rivojlanishi bo‘yicha ilmiy izlanishlar olib borilmoqda. Z. Ergashevning 2026-yildagi tadqiqotida raqamli bank xizmatlari infratuzilmasi, ulardan foydalanish darajasi, moliyaviy inklyuzivlik va kiberxavfsizlik masalalari tahlil qilingan [3]. S. Begimqulova esa tijorat banklarida raqamli xizmatlarning joriy etilishi, mobil banking, biometrik identifikatsiya va sun’iy intellekt texnologiyalarining rivojlanish tendensiyalarini o‘rgangan [4].

Mazkur ilmiy ishlar raqamli transformatsiyaning bank tizimi uchun strategik ahamiyatini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, raqamli xizmatlarning kengayishi bilan ularning iqtisodiy samaradorligi, xavfsizligi va mijozlar ehtiyojlariga mosligini kompleks baholash zarurati saqlanib qolmoqda.

TAHLIL VA NATIJALAR

O‘zbekiston bank tizimida raqamli transformatsiyaning asosiy ko‘rinishlaridan biri masofaviy bank xizmatlarining kengayishidir. Bugungi kunda mijozlar bank filialiga tashrif buyurmasdan hisobvaraqlarni boshqarish, pul o‘tkazmalarini amalga oshirish, kommunal to‘lovlarni to‘lash, kredit va depozit xizmatlaridan foydalanish imkoniyatiga ega bo‘lmoqda.

Markaziy bankning 2024-yil yakunlari bo‘yicha hisobotida raqamli to‘lov infratuzilmasining rivojlanishi qayd etilgan. Xususan, QR-online tizimi orqali tadbirkorlik subyektlariga berilgan QR-kodlar soni qariyb 108 ming taga yetgan. Ushbu tizim orqali amalga oshirilgan operatsiyalar hajmi 2023-yilga nisbatan qariyb 1,3 baravar oshib, 441,8 mlrd so‘mni tashkil etgan. Shuningdek, 2024-yilda NFC texnologiyasi orqali amalga oshirilgan operatsiyalar hajmi 41,4 trln so‘mga yetgan [5].

Raqamli identifikatsiya jarayonlari ham bank xizmatlarining ommalashishiga xizmat qilmoqda. Markaziy bank hisobotiga ko‘ra, 2025-yil 1-yanvar holatiga Face ID texnologiyasidan 28 ta tijorat banki va 15 ta to‘lov tashkiloti foydalangan. Banklar va to‘lov tashkilotlarining mobil ilovalari orqali raqamli identifikatsiyadan o‘tgan mijozlar soni 12,2 mln kishiga yetgan [5].

2025-yilga oid statistik ma’lumotlar ham raqamli bank xizmatlari hajmining o‘sishini ko‘rsatadi. 2026-yilda e’lon qilingan tahliliy maqolada mobil ilovalar orqali amalga oshirilgan operatsiyalar hajmi 2025-yilda 646 trln so‘mga yaqinlashgani va muomaladagi bank kartalari soni 68,2 mln taga yetgani qayd etilgan [6]. Ushbu ko‘rsatkichlar raqamli to‘lovlar va masofaviy bank xizmatlari bank tizimining muhim tarkibiy qismiga aylanayotganini anglatadi.

Raqamli transformatsiyaning asosiy yo‘nalishlari quyidagi jadvalda umumlashtirilgan.

1-jadval.

O‘zbekiston bank tizimida raqamli transformatsiyaning asosiy yo‘nalishlari

World Bulletin of Social Sciences (WBSS)
Available Online at: https://www.scholarexpress.net
Vol. 64, November 2026
ISSN: 2749-361X

Yo‘nalish	**Joriy etilayotgan texnologiyalar**	**Kutilayotgan iqtisodiy natija**
Mobil banking	Mobil ilovalar, elektron hamyonlar	Xizmatlardan foydalanish qulayligining oshishi
Elektron to‘lovlar	QR-kod, NFC, kontaktsiz to‘lovlar	Naqd pulsiz hisob-kitoblarning kengayishi
Raqamli identifikatsiya	Face ID, biometrik tekshiruv	Mijozlarni masofadan identifikatsiya qilish
Kreditlash	Raqamli skoring, Big Data	Kredit qarorlarini tezlashtirish
Bank boshqaruvi	Avtomatlashtirilgan axborot tizimlari	Operatsion jarayonlarni optimallashtirish
Axborot xavfsizligi	Ko‘p bosqichli autentifikatsiya, monitoring	Firibgarlik va kiberxavflarni kamaytirish

Jadvaldan ko‘rinadiki, raqamli transformatsiya bank faoliyatining deyarli barcha yo‘nalishlarini qamrab olmoqda. Ayniqsa, mobil banking va elektron to‘lov tizimlari mijozlar bilan ishlash mexanizmini tubdan o‘zgartirmoqda.

Raqamli texnologiyalarning yana bir muhim yo‘nalishi kreditlash jarayonlarini avtomatlashtirishdir. An’anaviy kreditlashda mijozning moliyaviy holatini baholash, hujjatlarni tekshirish va kredit qarorini qabul qilish ko‘p vaqt talab etadi. Raqamli skoring tizimlari esa mijozning daromadlari, kredit tarixi va boshqa qonuniy asosda olinadigan ma’lumotlarni tahlil qilish orqali kredit risklarini baholash imkonini beradi.

Big Data texnologiyalari banklarga katta hajmdagi ma’lumotlarni qayta ishlash, mijozlar ehtiyojlarini aniqlash va individual xizmatlarni taklif etishda yordam beradi. Sun’iy intellekt asosidagi algoritmlar esa shubhali operatsiyalarni aniqlash, mijozlarga maslahat berish va ayrim ichki jarayonlarni avtomatlashtirishda qo‘llanilishi mumkin. Biroq bunday texnologiyalardan foydalanishda ma’lumotlarning aniqligi, algoritmlarning xolisligi va inson nazoratini ta’minlash muhim hisoblanadi.

Raqamli transformatsiyaning muhim natijalaridan biri moliyaviy inklyuzivlikning kengayishidir. Masofaviy bank xizmatlari aholining bank filiallaridan uzoqda yashovchi qatlamlari, kichik biznes subyektlari va an’anaviy bank xizmatlaridan foydalanishda qiyinchiliklarga duch keladigan mijozlar uchun qo‘shimcha imkoniyatlar yaratadi. Shu bilan birga, internet infratuzilmasi va raqamli savodxonlik darajasidagi farqlar ayrim hududlarda raqamli xizmatlardan foydalanish imkoniyatini cheklashi mumkin.

O‘zbekiston bank tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etish jarayonida quyidagi muammolar mavjud:

Birinchidan, kiberxavfsizlik tahdidlari. Raqamli operatsiyalar hajmining ortishi fishing, shaxsiy ma’lumotlarni o‘g‘irlash, soxta ilovalar va noqonuniy tranzaksiyalar xavfini kuchaytiradi.

Ikkinchidan, texnologik integratsiya masalasi. Ayrim banklarda foydalanilayotgan axborot tizimlari o‘rtasidagi muvofiqlikning yetarli emasligi ma’lumot almashinuvi va xizmatlar samaradorligiga ta’sir ko‘rsatishi mumkin.

Uchinchidan, raqamli savodxonlik darajasi. Aholining barcha qatlamlari mobil ilovalar va elektron moliyaviy xizmatlardan bir xil darajada foydalana olmaydi. Bu esa moliyaviy inklyuzivlikni yanada kengaytirishga to‘sqinlik qiladi.

To‘rtinchidan, raqamli transformatsiya xarajatlari. Zamonaviy dasturiy ta’minot, server infratuzilmasi, axborot xavfsizligi va malakali mutaxassislarni jalb qilish banklardan katta investitsiyalarni talab etadi.

Beshinchidan, mijozlar ma’lumotlarini himoya qilish. Bank xizmatlarining raqamlashtirilishi shaxsiy va moliyaviy ma’lumotlarni qayta ishlash hajmini oshiradi. Shu sababli ma’lumotlardan foydalanishning qonuniyligi, maxfiylik va mijozlarning roziligini ta’minlash muhim ahamiyatga ega.

Mazkur muammolarni bartaraf etish raqamli transformatsiya jarayonining barqarorligini ta’minlash uchun zarur.

MUHOKAMA

O‘tkazilgan tahlil shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekiston bank tizimida raqamli transformatsiya sezilarli rivojlanish bosqichiga kirgan. Mobil ilovalar, elektron to‘lovlar, masofaviy identifikatsiya va raqamli kreditlash xizmatlari banklarning mijozlar bilan munosabatlarini yangi bosqichga olib chiqmoqda.

Biroq raqamli xizmatlar soni va operatsiyalar hajmining oshishi har doim ham bank faoliyati samaradorligi to‘liq yaxshilanganini anglatmaydi. Raqamlashtirish natijalarini baholashda xizmatlardan faol foydalanish darajasi, operatsion xarajatlar, mijozlarning qoniqishi, firibgarlik holatlari va xizmatlarning uzluksizligi kabi ko‘rsatkichlarni ham hisobga olish lozim.

Shu sababli banklar raqamli transformatsiyani faqat yangi mobil ilovalar yoki elektron xizmatlarni joriy etish bilan cheklamasdan, biznes jarayonlarini qayta tashkil

World Bulletin of Social Sciences (WBSS)
Available Online at: https://www.scholarexpress.net
Vol. 64, November 2026
ISSN: 2749-361X

etish, ma'lumotlarni boshqarish, xodimlar malakasini oshirish va mijozlar ehtiyojlarini chuqur o'rganish bilan uyg'unlashtirishi kerak.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekiston bank tizimida raqamli transformatsiya jarayonlarini tahlil qilish natijasida quyidagi xulosalarga kelindi:

Birinchidan, raqamli texnologiyalar bank xizmatlarining tezkorligi, qulayligi va ommabopligini oshirmoqda. Mobil banking, elektron to'lovlar va masofaviy identifikatsiya bank tizimining muhim tarkibiy qismiga aylanmoqda.

Ikkinchidan, raqamli transformatsiya moliyaviy inklyuzivlikni kengaytirish, naqd pulsiz hisob-kitoblarni rivojlantirish va bank operatsiyalarini avtomatlashtirish uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda.

Uchinchidan, raqamli xizmatlarning rivojlanishi bilan birga kiberxavfsizlik, shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish, texnologik integratsiya va raqamli savodxonlik masalalari ham dolzarb bo'lib qolmoqda.

Aniqlangan muammolarni bartaraf etish va raqamli transformatsiya samaradorligini oshirish maqsadida quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

Yagona raqamli bank infratuzilmasini rivojlantirish. Tijorat banklari, to'lov tashkilotlari va tegishli axborot tizimlari o'rtasida xavfsiz ma'lumot almashinuvi imkoniyatlarini kengaytirish zarur.

Open Banking mexanizmlarini bosqichma-bosqich joriy etish. Mijoz roziligi va axborot xavfsizligi talablariga rioya qilgan holda bank xizmatlari integratsiyasini kuchaytirish lozim.

Sun'iy intellekt texnologiyalaridan samarali foydalanish. Kredit skoringi, firibgarlikni aniqlash, mijozlarga xizmat ko'rsatish va risklarni boshqarishda sun'iy intellekt imkoniyatlarini kengaytirish maqsadga muvofiq.

Kiberxavfsizlik tizimini mustahkamlash. Ko'p bosqichli autentifikatsiya, tranzaksiyalar monitoringi, muntazam xavfsizlik auditi va xodimlarning axborot xavfsizligi bo'yicha malakasini oshirish zarur.

Aholining raqamli va moliyaviy savodxonligini oshirish. Hududlarda, ayniqsa, raqamli xizmatlardan foydalanish imkoniyati cheklangan qatlamlar uchun maxsus o'quv va tushuntirish dasturlarini tashkil etish lozim.

Raqamli transformatsiya samaradorligini baholash tizimini joriy etish. Banklarda raqamli xizmatlardan faol foydalanish darajasi, operatsion xarajatlar, xizmat ko'rsatish tezligi, mijozlar qoniqishi va kiberxavfsizlik ko'rsatkichlarini muntazam baholash tavsiya etiladi.

Umuman olganda, O'zbekiston bank tizimida raqamli transformatsiyani chuqurlashtirish moliyaviy xizmatlar sifatini oshirish, banklarning raqobatbardoshligini mustahkamlash va mamlakat iqtisodiyotining raqamli rivojlanishiga xizmat qiladi. Buning uchun texnologik yangilanishlar institutsional islohotlar, malakali kadrlar tayyorlash va axborot xavfsizligini ta'minlash bilan birgalikda amalga oshirilishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Vives X. Digital Disruption in Banking // Annual Review of Financial Economics. 2019. Vol. 11. P. 243-272.
2. Frost J. The Economic Forces Driving FinTech Adoption across Countries // BIS Working Papers. No. 838. Basel: Bank for International Settlements, 2020.
3. Ergashev Z. O'zbekistonda zamonaviy va raqamli bank xizmatlarini rivojlantirish istiqbollari: infratuzilma, foydalanish chuqurligi va xavflar tahlili // Moliya va bank ishi. 2026. T. 12, № 4. B. 404-412.
4. Begimqulova S. O'zbekistonda tijorat banklarida raqamli xizmatlarning joriy etilishi va rivojlanish tendensiyalari // Moliya va bank ishi. 2026. T. 12, № 3. B. 86-90.
5. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Annual Report 2024. Toshkent, 2025.
6. O'zbekiston Respublikasida zamonaviy va raqamli bank xizmatlarini rivojlantirish istiqbollari: infratuzilma, foydalanish chuqurligi va xavflar tahlili. 2026.
7. Bank for International Settlements. Annual Economic Report 2024. Basel: BIS, 2024.
8. World Bank. The Global Findex Database 2021: Financial Inclusion, Digital Payments, and Resilience in the Age of COVID-19. Washington, DC: World Bank, 2022.
9. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki rasmiy sayti. https://cbu.uz.
10. O'zbekiston Respublikasi qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. https://lex.uz.